

Nr 18.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt fortsatt giltighet av samma lag, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 27 februari 1948 dagtecknad proposition, nr 91, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående ändring i lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt fortsatt giltighet av samma lag.

Härigenom förordnas, *dels* att 10 och 15 §§ lagen den 30 juni 1943 om tillståndstvång för byggnadsarbete skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* att 13 § i lagen skall upphöra att gälla, *dels ock* att lagen, vilken enligt lag den 21 mars 1947 (nr 91) gäller till och med den 30 juni 1948, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1949.

(Gällande lydelse:)

10 §.

Bedrives byggnadsarbete utan byggnadstillstånd, där sådant erfordras, eller i strid mot föreskrift, som meddelats med stöd av 4 §, äger tillsynsmyndigheten i den omfattning, som finnes erforderlig för att vinna rättelse, föreskriva förbud vid vite att fortsätta arbetet *samt förordna om beslag på redskap och material*. Förbud eller beslag skall hävas, då
1 — Bihang till riksdagens protokoll 1948. 9 saml. 2 avd. Nr 18—19.

(Föreslagen lydelse:)

10 §.

Bedrives byggnadsarbete utan byggnadstillstånd, där sådant erfordras, eller i strid mot föreskrift, som meddelats med stöd av 4 §, äger tillsynsmyndigheten i den omfattning, som finnes erforderlig för att vinna rättelse, föreskriva förbud vid vite att fortsätta arbetet. Förbud skall hävas, då tillsynsmyndigheten finner *detsamma icke längre erforderligt*.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

tillsynsmyndigheten finner åtgärden icke längre *erforderlig*. Varder *ej brott, som föranlett förbud eller beslag, åtalat inom en månad från åtgärdens verkställande, skall förbudet eller beslaget vara förfallet.*

För genomförande — — — — — av polismyndighet.

Det ankommer — — — — — paragraf sägs.

15 §.

Klagan över beslut, som tillsynsmyndigheten meddelat enligt denna lag, må föras hos Konungen genom besvär, vilka skola hava inkommit till socialdepartementet *före klockan tolv å trettionde dagen* efter den, då klaganden erhöll del av beslutet. I beslutet skall givas anvisning om sättet för fullföljd av talan däremot.

15 §.

Klagan över beslut, som tillsynsmyndigheten meddelat enligt denna lag, må föras hos Konungen genom besvär, vilka skola hava inkommit till socialdepartementet *inom trettio dagar* efter den, då klaganden erhöll del av beslutet; *dock att klagan över beslut om förbud, som i 10 § sägs, ej är inskränkt till viss tid.* I beslutet skall givas anvisning om sättet för fullföljd av talan däremot.

Tillsynsmyndighetens beslut — — — — — annorlunda förordnas.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1948.

Beslag på redskap och material, som vid lagens ikraftträdande är gällande på grund av förordnande enligt 10 § i lagens äldre lydelse, skall vara förfallet.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft två i anledning av densamma väckta motioner, nr 278 i första kammaren av herrar *Lindblom* och *Annér* samt nr 433 i andra kammaren av herrar *Stjärne* och *Boman* i Kieryd.

I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte göra ett uttalande i den riktning som i motionerna anförts. Angående motionernas närmare innehåll se nedan.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för det genom propositionen framlagda lagförslaget får utskottet hänvisa till propositionen.

Propositionen.

Inledning.

Lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete gäller — sedan dess giltighetstid blivit förlängd, senast genom lag den 21 mars 1947 (nr 91) — till och med den 30 juni 1948.

Lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete stadgar i 1 §, att Konungen äger vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, i den mån det finnes erforderligt för att upprätthålla ett fast penningvärde och befrämja en ändamålsenlig användning av förnödenheter och arbetskraft, förordna, att 2—7 §§ i lagen skola äga tillämpning. I 2 § stadgas, att byggnadsarbete icke må bedrivas utan särskilt tillstånd (byggnadstillstånd), vilket meddelas av Konungen eller, i den mån Konungen därom förordnar, av myndighet, åt vilken Konungen uppdrager att utöva tillsyn över tillämpningen av lagen. Vidare innehåller lagen i 3 § definition å begreppet byggnadsarbete, i 4 § föreskrift om att i byggnadstillstånd må stadgas begränsning eller villkor för arbetets bedrivande eller för användningen av förnödenheter eller arbetskraft, i 5 § bestämmelse om undantag i vissa fall från kravet på tillstånd för byggnadsarbete, i 6 § stadgande om rätt till tillträde till arbetsplats m. m. för dem, som ha att taga befattning med tillsyn över efterlevnaden av lagen, samt i 7 § åläggande för den, som bedriver byggnadsarbete, samt för hos honom anställd arbetstagare att lämna de upplysningar och förete de handlingar, som äro erforderliga för tillsynens utövande. Slutligen finnas i lagen straff-, åtals- och fullföljdsbestämmelser ävensom stadgande, enligt vilket Konungen eller efter Konungens förordnande tillsynsmyndigheten äger meddela närmare tillämpningsföreskrifter.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete föreslås skola erhålla förlängd giltighet t. o. m. den 30 juni 1949.

Därjämte föreslås att förbud att fortsätta olovligt bedriven byggnadsverksamhet icke längre skall för sitt fortbestånd vara beroende av att åtal väckes inom en månad från åtgärdens verkställande, i samband varmed rätten att föra klagan över beslut om sådant förbud föreslås icke skola vara inskränkt till viss tid.

Lagrådet.

Lagrådet har lämnat lagförslaget utan erinran.

Motionerna.

För vissa slag av byggnadsarbeten har Kungl. Maj:t meddelat s. k. generellt byggnadstillstånd, vilket innebär att arbeten av berörda slag må utföras utan att särskilt byggnadstillstånd sökts eller utfärdats för varje arbete.

Generellt byggnadstillstånd har bland annat meddelats för följande arbeten: Schaktnings-, sprängnings- och planeringsarbeten samt grundarbeten, allt avseende egnahemsbyggnad för eget stadigvarande bruk, som av någon utföres utan anlitanade av annan arbetskraft än hemmavarande familjemedlemmar.

I motionerna I: 278 och II: 433 anföres följande:

I samband med behandlingen av proposition nr 91 synes det vara lämpligt att överväga huruvida alla de restriktiva bestämmelser, som nu äro utfärdade för byggnadsverksamheten, äro påkallade och ägnade att främja de syften, som man avser med desamma. Det är naturligt att med hänsyn till läget i fråga om material och arbetskraft samt behovet av investeringsbegränsning viss återhållsamhet iakttages i fråga om byggnadsverksamheten. Emellertid är det av stort värde att alla sådana förberedelser få göras, som i huvudsak utföras på fritid och som kunna påskynda ett bygges utförande, så snart omständigheterna det medgiva. Vi tänka härvidlag närmast på iordningställande av tomtmarken eller gjutning av grunden i vad det gäller egnahems- och tvåfamiljsbyggen. I de senast av arbetsmarknadsstyrelsen utfärdade nya direktiven i saken heter det bl. a.: »Schaktnings-, sprängnings- och planeringsarbeten samt grundarbeten avseende egnahemsbyggnad för eget stadigvarande bruk, som av någon utföres utan anlitanade av annan arbetskraft än hemmavarande familjemedlemmar. Byggnadstillståndet för dylika slag av arbeten är icke förbundet med länsarbetsnämndsklausul. Dock åligger det den, som utför arbete av här avsett slag, att på anfordran av länsarbetsnämnd eller dess kontrollant genom intyg av statlig eller kommunal myndighet eller känd trovärdig person styrka, att arbetet åsyftar byggnad, som här avses. Den omständigheten, att ett arbete påbörjats med stöd av nämnda generella tillstånd, inverkar ej på bedömningen av ansökan om tillstånd till arbetets fortsättande.»

Det synes som om begreppet hemmavarande familjemedlemmar begränsar möjligheterna till utförande av dessa arbeten i högre grad än vad som kan anses vara nödvändigt. Därest närstående och andra frivilligt och utan ersättning önska medverka vid sådana arbeten, böra bestämmelserna icke omöjliggöra detta.

Man kan även ifrågasätta om inte vad som nu sagts om egnahemsbyggen också borde få tillämpas beträffande tvåfamiljshus. Dessa byggnader äro ju icke av den storleksordning att man behöver tillämpa alltför restriktiva bestämmelser. Det torde icke vara sällsynt, att tvenne personer komma överens om att gemensamt uppföra en tvåfamiljsbyggnad, varvid förutsättes, att de skola bebo var sin lägenhet. Det synes vara skäligt att samma bestämmelser rörande samverkan i fråga om tomtens iordningställande som gälla för egnahemshus få tillämpas i dylika fall.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda lagförslaget.

I motionerna I: 278 och II: 433 hemställs, att riksdagen vid behandlingen av propositionen måtte göra ett uttalande i av motionärerna angiven riktning. Motionärerna anse, att riksdagen skall uttala sig till förmån för en utvidgning av ett av Kungl. Maj:t meddelat s. k. generellt byggnadstillstånd, som avser vissa slag av schaktnings-, sprängnings- och planeringsarbeten samt grundarbeten. Enligt utskottets mening bör det ankomma på Kungl. Maj:t eller vederbörande tillsynsmyndighet att bestämma över detaljerna vid utformningen av de generella byggnadstillstånden. Utskottet kan därför ej förorda, att riksdagen gör något uttalande i av motionärerna angiven riktning. Emellertid vill utskottet i detta sammanhang framhålla nödvändigheten av att regleringen av byggnadsverksamheten sker med varsamhet. Förbud mot byggnadsverksamhet bör icke upprätthållas i större utsträckning än som erfordras för att nå syftet med byggnadsregleringen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition nr 91; samt

B. att motionerna I: 278 och II: 433 måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 15 april 1948.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Wistrand*, Sten, Björkman*, Nils Elowsson, Söderkvist, Hallagård och Osvald*;

från andra kammaren: herrar Hagård, Hellbacken*, Ryberg*, Johnson i Kastanjegården*, Cruse, Holm, fru Johansson i Norrköping och herr Andersson i Alfredshem.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.